

VÄSTRA MÄLARDALENS
MYNDIGHETSFÖRBUND

Kontrollplan offentlig livsmedelskontroll 2022

Innehåll

1	Sammanfattning	5
2	Mål för myndigheterna i livsmedelskedjan	7
2.1	Gemensamma effektmål för myndigheterna i livsmedelskedjan.....	7
2.1.1	Operativa mål	8
2.2	Kontrollmyndighetens mål för kontroll inom kontrollområdet	13
3	Ansvarsfördelning inom kontrollområdet	15
3.1	Behörig central myndighet.....	15
3.2	Behörig myndighet för kontrollen	15
3.3	Ansvarsfördelning mellan de behöriga myndigheterna.....	15
3.4	Ansvarsfördelning inom den behöriga myndigheten Västra Mälardalens Myndighetsförbund	15
4	Samordning	18
4.1	Samordning mellan behöriga myndigheter.....	18
4.2	Samordning inom behöriga myndigheter.....	18
4.3	Delegering av uppgifter inom den offentliga kontrollen.....	18
5	Befogenheter och resurser för kontrollen	19
5.1	Kontrollmyndighetens befogenheter	19
5.2	Kontrollpersonal och utrustning	19
5.2.1	Kontrollpersonal.....	19
5.2.2	Utrustning	20
5.3	Finansiering av kontrollen	20
5.4	Kompetenskrav och utbildning.....	20
6	Organisation och utförande av kontrollen	24
6.1	Registrering av kontrollobjekt	24
6.2	Prioriteringar inom kontrollområdet - riskbaserad kontroll	25
6.2.1	Miljö- och hälsoskyddsenshetens gemensamma mål 2022	25
6.2.2	Riktade kontrollinsatser	25
6.2.3	Planerade projekt	26
6.2.4	Övriga aktiviteter under år 2022	26
6.3	Rutiner för utförande av kontroll	26
6.4	Provtagning och analys	27
6.5	Rapportering av kontrollresultat.....	28
6.6	Öppenhet i kontrollen.....	28
7	Sanktioner – åtgärder vid bristande efterlevnad	30
8	Uppföljning och utvärdering av kontrollen	33
8.1	Uppföljning.....	33
8.2	Revisioner	33
8.3	Utvärdering	33
9	Beredskap	34
10	Flerårig nationell kontrollplan	36

11 Fastställda rutiner och instruktioner

37

1 Sammanfattning

Denna kontrollplan är Västra Mälardalens Myndighetsförbunds (nedan kallat förbundet) beskrivning av hur de krav som ställs på offentlig kontroll inom livsmedelskedjan uppfylls av förbundet. Kraven finns bland annat i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelser om djurhälsa och djurskydd.

Lagstiftningen som reglerar den offentliga kontrollens uppbyggnad och mål utgörs dels av EG-förordningar, dels av nationell lagstiftning. Dessutom har Statens Livsmedelsverk gett ut ett antal vägledningar som tolkar EG-förordningarna. De mest aktuella bestämmelserna och vägledningarna är följande:

- **Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002**
av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet
- **Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004**
av den 29 april 2004 om livsmedelshygien
- **Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004**
av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel
- **Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2017/625**
om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd
- **Kommissionens förordning (EG) nr 2073/2005**
av den 15 november 2005 om mikrobiologiska kriterier för livsmedel
- **Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011**
Informationsförordning
- **Livsmedelslag (2006:804)**
- **Livsmedelsförordning (2006:813)**
- **Livsmedelsverkets föreskrifter om offentlig kontroll av livsmedel (LIVSFS:2005:21)**
- **Livsmedelsverkets föreskrifter om livsmedelshygien (LIVSFS 2005:20)**
- **Förordning (2021:176 om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter**
- **Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (SLVFS 2001:30)**

Livsmedelskontrollen bygger på årlig kontroll av kommunernas livsmedelsobjekt enligt planering. I förbundets verksamhetsplan finns tid avsatt även för händelsestyrda ärenden, exempelvis fall av misstänkt matförgiftning.

Kontrollobjekten finns förtecknade i ärendehanteringssystemet Ecos 2. Objekten är riskklassade enligt Livsmedelsverkets riktlinjer för "Riskklassning av livsmedelsanläggningar" som finns på Livsmedelsverkets kontrollwiki. Kontrollwiki är Livsmedelsverkets webbaserade verktyg för livsmedelskontroll.

Kontroll sker i enlighet med av förbundet fastställd verksamhetsplan 2022 och det antal kontrolltimmar som respektive objekt tilldelats vid riskklassningen. Totala antalet kontrolltimmar uppgår till 724. Under kontrollåret 2022 planerar förbundet att utföra kontroll på 119 objekt. Objekten innefattar dricksvattenanläggningar, storkök, restauranger, importörer, tillverkare och verksamheter inom detaljhandeln.

Enligt framtagen behovsutredning för 2022 görs bedömningen att behovet av resurser för livsmedelskontrollen uppgår till 1,6 årsarbetare (åa). På förbundet arbetar två miljö- och hälsoskyddsinspektörer med kontrollen och tillgängliga resurser uppgår till 1,6 åa. Bedömning görs att resurserna är tillräckliga för att säkerställa en effektiv livsmedelskontroll.

Kontrollen finansieras till största delen genom kontrollavgifter enligt Förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter. Medlemskommunerna har fastställt en taxa för offentlig kontroll av livsmedel för 2022. Timavgiften är 1 160 kronor i kontrollavgift.

2 Mål för myndigheterna i livsmedelskedjan

Livsmedelskedjan omfattar livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd. Gemensamma mål för myndigheterna inom livsmedelskedjan är att:

- Konsumenterna får säkra livsmedel inklusive dricksvatten, som är producerade och hanterade på ett acceptabelt sätt. Informationen om livsmedlen är enkel och korrekt.
- De livsmedelsproducerande växterna och djuren är friska och utgör inte någon allvarlig smittorisk.
- Verksamhetsutövarna i livsmedelskedjan får råd, service och kontroll med helhetssyn som underlättar deras eget ansvarstagande.
- De samverkande myndigheterna tar ett gemensamt ansvar för hela livsmedelskedjan, inklusive beredskap.

2.1 Gemensamma effektmål för myndigheterna i livsmedelskedjan

Det övergripande målet i kontrollarbetet är att konsumenterna har säkra livsmedel. Detta förutsätter att livsmedelsföretagarna tar sitt ansvar i egenkontrollen för att skapa trygga livsmedel. Kontrollmyndigheten ska bedriva en riskbaserad, ändamålsenlig, effektiv och professionell kontroll som resulterar i trovärdighet inför konsumenterna, företagarna, media etc.

Med utgångspunkt från målen i EU-lagstiftningen och ett val av fokusområden där det är mest angeläget att uppnå en förbättring, har fyra gemensamma effektmål fastställts. Effektmålen bidrar till att de nationella övergripande målen för livsmedelskedjan uppnås.

De fyra fokusområdena är säkert dricksvatten, mikrobiologiska risker, kemiska risker och information i livsmedelskedjan. Fokusområdena är gemensamma för hela livsmedelskedjan och effektmålen pekar ut områden där en märkbar förändring behövs.

<i>Fokusområde</i>	<i>Effektmål</i>	<i>Önskad effekt</i>
Säkert dricksvatten	För att få säkert dricksvatten måste de negativa hälsoeffekterna orsakade av kemiska och mikrobiologiska ämnen i dricksvatten minska.	Dricksvatten är ett baslivsmedel. Effektmålen berör både kontroll och beredskap. Bra dricksvatten bidrar till friska djur och sunda växter.
Mikrobiologiska risker	Minska antalet livsmedelsburna sjukdomar med fokus på campylobakter, listeria, EHEC/VETC och norovirus.	Livsmedelsburna utbrott orsakade av campylobakter, listeria, EHEC/VETC och matförgiftningar orsakade av bristande kunskap eller hantering i storhushåll leder till att många konsumenter drabbas, och i vissa fall med allvarliga konsekvenser som följd.
Kemiska risker	Minska hälsoeffekterna till följd av miljöföroreningar (fokus dioxiner och PCB:er), tungmetaller och mykotoxiner i livsmedelskedjan.	För att nå målen om säkra livsmedel, friska djur och sunda växter behöver vi höja kompetensen och öka vårt fokus när det gäller de kemiska riskerna och i synnerhet när det gäller kemiska risker i baslivsmedel och för riskgrupper.
Information i livsmedelskedjan	Information om livsmedel och om livsmedelsproducerande djur och växter kan säkerställas genom hela livsmedelskedjan.	Spårbarhet är en grundbult i lagstiftningen och omfattar hela livsmedelskedjan, från jord till bord, inklusive införsel och import. Att verifiera att information och dokumentation i hela kedjan är korrekt bidrar till säkra livsmedel, friska djur och växter och att ingen blir lurad. För att nå full spårbarhet, för att informationen ska bli rätt och ingen bli lurad behöver vi utveckla vårt samarbete och våra metoder och underlätta för företagen att göra rätt men också samarbeta med branscherna för att upptäcka fusk.

2.1.1 Operativa mål

De operativa målen finns i den nationella kontrollplanen (NKP) som Livsmedelsverket tar fram. Målen utgår från effektmålen. De operativa målen är ett samlat grepp mot särskilda risker i mat och dricksvatten och handlar om riskbaserad kontroll. Uppföljning av de operativa målen sker i den offentliga kontrollen samt genom deltagande i projekt knutna till de operativa målen. Under 2022 kommer förbundet delta i två projekt som berör de operativa målen: Kontroll av akrylamid i kaffe och barnmat och kontroll av allergena ingredienser. De operativa målen följs upp i kontrollplanens tillhörande tillsynslista varje år. Rapportering av målen sker till Livsmedelsverket.

Det finns 21 operativa mål i den nationella kontrollplanen mellan perioden 2020-2022. Förbundet berörs av 12 mål. Nedan beskrivs de operativa målen för perioden.

1. Mikrobiologiska risker i dricksvatten (berörs)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts vid alla anläggningar för produktion av dricksvatten (mer än 100 m³ / dygn) för att bedöma om säkerhetsbarriärerna vid anläggningarna är anpassade till mikrobiologiska faror (bakterier, virus och parasiter) i råvattnet. I kontrollen ingår också att bedöma om faroanalys och eventuellt övrigt HACCP-system valideras i den omfattning som är motiverat av förändrade förhållanden vid råvattentäkten eller förändrad råvattenkvalitet.

2. Kemiska risker och cyanotoxiner i dricksvatten (berörs)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts vid alla anläggningar för produktion av dricksvatten (> 100 m³/ dygn) för att bedöma att kemiska faror i råvattnet har beaktats i faroanalysen (HACCP) samt att tillräckliga åtgärder vidtagits för att eliminera eller reducera dessa faror. I kontrollen ingår också att vid vattenverk som använder ytvattentäkt eller grundvatten med konstgjord infiltration som råvatten, bedöma om faroanalys och eventuellt övrigt HACCP-system valideras i den omfattning som är motiverad av förändrade förhållanden vid råvattentäkten eller förändrad råvattenkvalitet, vad avser faran cyanotoxiner.

3. Skötsel och underhåll av reservoarer (berörs)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts vid alla distributionsanläggningar (> 100 m³ / dygn) för att verifiera att verksamhetsutövaren har rutiner för att sköta, underhålla och vid behov rengöra reservoarer för att motverka förorening och mikrobiologisk tillväxt.

4. Rätt fisk (kan beröras)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att korrekt information om fiskart och fångszon finns och lämnas vidare i kedjan. Kontrollerna ska utföras vid minst 100 anläggningar i tidigare handelsled, såsom grossister, huvudkontor och matmäklare. Målet berör både fisk av svenskt och annat ursprung. Kontrollerna ska också verifiera att spårbarhet (ett steg framåt och ett steg bakåt) finns.

5. Spårbarhet kött (berörs)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att spårbarhet finns för färskt och fryst kött av nöt, gris samt får och lamm. I förekommande fall ska kontrollen också verifiera påståenden om svenskt ursprung. Kontrollerna ska utföras i minst 500 butiker som inte är anslutna till de stora detaljhandelskedjorna.

6. Spårbarhet ägg (berörs)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att spårbarhet finns för ägg. Kontrollerna ska utföras vid minst 100 bagerier, i minst 100 restauranger samt i minst 200 butiker som inte är anslutna till de stora detaljhandelskedjorna. I förekommande fall ska kontroll i butik också verifiera påståenden om svenskt ursprung.

7. Ekologiska varor (berörs)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera påståenden om "ekologiska livsmedel" gällande följande produkter; kaffe, kryddor och barnmat. Produkterna är samma som avses i målen 13, 14, 15 och 17. Kontrollerna görs vid alla de verksamheter som omfattas av nämnda mål när påståenden om ekologiska livsmedel av aktuella slag görs.

8. Information om allergener (berörs)

Senast den 31 december 2022 ska offentlig kontroll ha utförts vid minst 4000 storhushåll (restauranger, caféer, salladsbarer m.m.) för att verifiera att företagarna kan ge korrekt information om allergena ingredienser i maträtter som serveras eller på annat sätt saluhålls. Kontrollerna utförs på sådana verksamheter som valt att lämna uppgifter om allergena ingredienser muntligt och genom skriftligt anslag uppmanar kunden att fråga vad maten innehåller.

9. Uppgifter om ingredienser (berörs)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts vid minst 2500 detaljhandelsanläggningar (butiker) och minst 1250 anläggningar i tidigare led (tillverkning och import(införsel)) som utformar märkning samt märker/förpackar. Detta för att verifiera att uppgifter som anges i ingrediensförteckningar stämmer med tillsatta ingredienser (verkligt innehåll). De ingredienser som avses i detta mål är allergener samt de som kvalificerar för mängdangivelse.

10. Gränshandel kött (berörs ej)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts vid minst 100 butiker med uttalad gränshandel innefattande kött från nöt, gris och/eller får/lamm. Detta för att verifiera att spårbarhet finns (ett steg bakåt) samt verifiera uppgifter rörande obligatorisk märkning av ursprung.

11. Tillsatser – renhet (berörs ej)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att livsmedelstillsatser som släpps ut på marknaden uppfyller föreskrivna renhetskriterier. Kontroll utförs vid alla tillverkare (om produkten tillverkas i Sverige), hos företag som genom importörer eller införsel sätter sådana tillsatser på marknaden i Sverige samt hos företag som förser andra företag med tillsatser och/eller tillsatsblandningar. Kontrollerna inriktas på två tillsatser vardera inom grupperna sötningsmedel och färgämnen, samt citronsyra (E330).

12. Tillsatser - användning, spårbarhet, halt, korrekt märkning (berörs)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att endast godkända livsmedelstillsatser inom grupperna färgämnen och sötningsmedel används, och inom tillåtna halter i godis, isglass, läsk och liknande drycker som främst riktar sig till barn. Kontrollmyndigheterna ska också verifiera att spårbarhet bakåt finns för dessa tillsatser samt att tillsatserna anges korrekt i märkningen av de produkter där de ingår. Kontrollen utförs vid alla tillverkare (om produkten tillverkas i Sverige), annars hos den företagare (importör, huvudkontor, matmäklare) som sätter produkten på marknaden i Sverige.

13. Kaffe – akrylamid (berörs)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att företagarna genomför förebyggande och reducerande åtgärder så att halterna av akrylamid i kaffe (inklusive snabbkaffe) ligger under angivna åtgärdsnivåer. Kontrollen utförs vid alla tillverkare (kafferosterier, om produkten tillverkas i Sverige) samt hos företagare som genom import eller införsel sätter kaffe på marknaden i Sverige.

14. Kaffe – mykotoxin (berörs)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att företagarna säkerställer att halterna av ochratoxin A i rostade kaffebönor och malet rostat kaffe inte överskrider gränsvärdet. Kontrollen utförs vid alla tillverkare (kafferosterier) samt hos företagare som genom importör eller införsel sätter rostade kaffebönor eller rostat, malet kaffe på marknaden i Sverige.

15. Akrylamid i barnmat (kan beröras)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att företagarna genomför förebyggande och reducerande åtgärder så att halterna av akrylamid i beredda spannmålsbaserade livsmedel för småbarn och spädbarn (välling- och grötpulver) ligger under angivna åtgärdsnivåer. Kontrollen utförs vid alla tillverkare (om produkten tillverkas i Sverige) samt hos den företagare som genom importör eller införsel sätter produkten på marknaden i Sverige.

16. Tungmetaller och mykotoxin i mjöl (berörs ej)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att företagarna säkerställer att halterna av kadmium och ochratoxin A i mjöl av vete, durumvete och bovete, som avses säljas till konsument, understiger gällande gränsvärden. Kontrollerna ska utföras vid alla kvarnar samt hos företagare som tillverkar eller genom import/införsel säljer mjöl av sådant slag. Motsvarande kontroll av mjöl ska också utföras när mjölet används som råvara vid industriell tillverkning av bageriprodukter och pastaprodukter.

17. Saffran (berörs)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att företagarna säkerställer att saffran innehåller det som anges i märkning eller i annan livsmedelsinformation (äkthet), att färgämnen inte används samt att spårbarhet finns. Kontrollerna ska utföras vid minst 100 importörer, huvudkontor, grossister och matmäklare, samt e-handel och annan distansförsäljning.

18. Handel med fet fisk från östersjön och de stora sjöarna (kan beröras)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att spårbarhet finns ett steg framåt i kedjan och att kontrollera att fisken inte säljs till länder som inte omfattas av dioxinundantaget. Kontrollerna ska utföras vid minst 100 grossister, matmäklare, fiskauktioner och liknande i tidigare handelsled.

19. Kosttillskott – fiskoljebaserade tillskott och d-vitamintillskott (berörs ej)

Senast den 31 december 2022 ska offentlig kontroll ha utförts vid alla anläggningar som tillverkar eller genom import/införsel sätter fiskoljebaserade kosttillskott och/eller tillskott med D-vitamin på marknaden. Detta för att verifiera att företagarna säkerställer att halterna av dioxin och PCB inte överskrider gällande gränsvärden i fiskoljebaserade produkter. För D-vitaminpreparat ska kontrollen verifiera att angivna halter av vitamin D är korrekta samt att tillåten D-vitamin-förening används.

20. Mykotoxin vid spannmålstorkning och lagring (berörs ej)

Senast den 31 december 2022 ska offentlig kontroll ha utförts vid 250 anläggningar som torkar och/eller lagrar spannmål för livsmedelsändamål, för att verifiera att företagarna vidtar lämpliga åtgärder för att förhindra eller reducera bildning av ochratoxin A i spannmålen.

21. Listeria i fiskprodukter och charkuteriprodukter (berörs ej)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts vid alla godkända anläggningar med produktion av kallrökt och gravad fisk eller produktion av rökt eller kokt skivad påläggsmat (skinka och kalkon). Detta för att verifiera att företagarnas har vidtagit förebyggande åtgärder för att eliminera eller reducera förekomsten av *Listeria monocytogenes* så att produkterna uppfyller livsmedelssäkerhetskriterierna.

2.2 Kontrollmyndighetens mål för kontroll inom kontrollområdet

Förbundet fastställer årligen mål för sin verksamhet. Ett av direktionens mål är att fastställd tillsynsplan, för miljö- och hälsoskyddsenshetens tillsynsarbete, som även omfattar livsmedelskontroll har uppfyllts.

		Summa totalt	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Livsmedel	Antal kontrolltimmar	817	734	724	923	687	779
	Arboga	550	539	510	585	488	529
	Kungsör	267	196	215	339	199	251
	Antal tillsynsobjekt	241	123	119	144	114	126
	Arboga	154	87	85	89	78	84
	Kungsör	87	36	34	55	36	42

Utifrån riskklassificering, antal tillsynstimmor och debiterbar tid tillämpas följande kontrollfrekvens med undantag för vissa verksamheter som bedöms ha behov av mer regelbunden kontroll:

<u>Kontrolltimmar</u>	<u>Kontrollfrekvens</u>
6- >8 timmar eller mer*	1 gång/1 år
4-5 timmar	1 gång/2 år
2-3 timmar	1 gång/3 år
Timobjekt - 1 timme	1 gång/4 år

*På verksamheter med många kontrolltimmar fördelas kontrollpunkterna på flera kontrolltillfällen.

<p><i>Exempel:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ En verksamhet som är riskklassad och betalar en årlig avgift, exempelvis två timmar i årlig tillsynstid har en genomsnittlig årlig tillsynstid på två timmar. ○ Två timmar i tillsynstid ger ett tillsynsintervall på en gång vart tredje år. ○ Vid miljö- och hälsoskyddsenshetens tillsynsbesök vart tredje år används sex timmars tillsynstid (två timmar x tre år = sex timmars tillsynstid).
--

Förbundets övriga mål för livsmedelskontrollen:

- Kontrollens kärnuppgifter är att bedriva kontroll, upptäcka och bedöma bristande efterlevnad och att ställa krav på att brister åtgärdas.
- Att kontroll utförs med fokus på de största hälsoriskerna och på det som på ett avgörande sätt kan vara vilseledande för konsumenterna
- Att viktiga avvikelser som upptäckts åtgärdas inom rimlig tid.
- Samtliga anläggningar ska riskklassas och få kontrollfrekvens motsvarande risken.
- Anläggningar med kontrolltid 8 timmar eller mer ska normalt få två kontrollbesök under året.
- Kontrollen anpassas till de särskilda risker som finns i just den anläggningstyp som besöks.
- Att förbundet använder de kontrollmetoder som är bäst lämpade för att upptäcka avvikelser inom de områden man kontrollerar.
- Att kontrollpersonalen har rätt kompetens för att upptäcka avvikelser och bedöma dess risker.

3 Ansvarsfördelning inom kontrollområdet

Kontrollplanen avser kontroll inom livsmedelsområdet.

3.1 Behörig central myndighet

Livsmedelsverket är den centrala behöriga myndigheten för livsmedelskontroll i Sverige, enligt 18 § livsmedelsförordningen (2006:813) och förordning (2009:1426) med instruktion för Livsmedelsverket, beskrivs myndighetens roll inom kontrollområdet.

3.2 Behörig myndighet för kontrollen

Enligt 11 § i Livsmedelslagen utövas offentlig kontroll över efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter och de beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna av Livsmedelsverket, länsstyrelserna, andra statliga myndigheter och kommunerna i enlighet med vad regeringen bestämmer.

En kommuns uppgift ska fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. I Arboga och Kungsörs kommun fullgörs uppgiften inom livsmedelskontrollen av Västra Mälardalens Myndighetsförbund enligt kommunfullmäktiges beslut i respektive kommun.

3.3 Ansvarsfördelning mellan de behöriga myndigheterna

I 23 § livsmedelsförordningen anges vilka myndigheter som är behöriga att pröva frågor om godkännande av livsmedelsanläggningar eller att registrera livsmedelsanläggningar. Enligt denna paragraf är en sådan kommunal nämnd som avses i livsmedelslagen (2006:804) behörig myndighet för kontroll av anläggningar för tillverkning av dricksvatten, anläggningar för tillverkning av snus och tuggtobak samt andra livsmedelsanläggningar, inklusive anläggningar för tillverkning av tillsatser, aromer och processhjälpmedel.

I Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan (NKP) under rubriken Myndigheter, kontrollorgan och laboratorium, myndigheter i livsmedelskedjan beskrivs noggrant ansvarsfördelningen mellan de berörda myndigheterna.

3.4 Ansvarsfördelning inom den behöriga myndigheten Västra Mälardalens Myndighetsförbund

Enligt delegationsordning fastställd av förbundet har i första hand miljö- och hälsoskyddsinspektör samt i andra hand förbundschef eller enhetsamordnare på miljö- och hälsoskydds-enheten delegation att besluta i ärenden. Delegationsordningen revideras minst en gång varje år.

Den senast reviderade delegationsordningen är fastställd den 22 september 2021.

Beslut fattade på delegation av enskilda tjänstemän återrapporteras till förbundsdirektionen. Vad avser beslut som fattas i förbundsdirektionen hanteras dessa i enlighet med kommunallag och förvaltningslag. Övrig ansvarsfördelning inom olika arbetsområden framgår av nedanstående tabell.

Övriga aktiviteter	Ansvarig i första hand
Nationella projekt	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Länsprojekt (PIK) samt övriga projekt	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Klagomål, frågor m.m. via telefon och mejl	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Utredningar av matförgiftningar	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Sanktionsbeslut, sanktionsavgifter upp till 25 000kr	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll, förbundschef, enhetssamordnare
Handlägga överklagningsärenden	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Förbereda och föredra direktionsärenden	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll, förbundschef, enhetssamordnare
Planering av kontrollverksamheten	Förbundschef, mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Rapportering och redogörelse till direktionen	Förbundschef, enhetssamordnare
Årlig rapportering till Livsmedelsverket	Enhetssamordnare, mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Kompetensutveckling (kurser, länsmöten, inläsning mm)	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Handlägga remisser	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll, enhetssamordnare
Samråd externa (smittskyddet, alkoholhandläggare, bygglov m fl)	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Upphandling av laboratorietjänster	Förbundschef

Upprätta och upprätthålla information på webben	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Allmän administration t ex underhålla register och akter, uppdatera blanketter m.m.	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll

Artikel 4 förordning (EG) nr 2017/625

För vart och ett av de områden som omfattas av de bestämmelser som avses i artikel 1.2 ska medlemsstaterna utse den eller de behöriga myndigheter som ska tilldelas ansvaret för att organisera eller utföra offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet.

4 Samordning

4.1 Samordning mellan behöriga myndigheter

Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen över primärproducenter och håller kommunen uppdaterad med uppgifter om dessa.

Livsmedelskontrollen genomför följande aktiviteter för samordning med främst länsstyrelsen i Västmanlands län och Livsmedelsverket:

- Varje år deltar inspektörerna i de länsmöten där representanter från länsstyrelsen, regionen (smittskyddet), länets övriga kommuner och representanter från Livsmedelsverket deltar.
- Förbundet deltar vid eventuella relevanta projekt som Livsmedelsverket, Länsstyrelsen eller länets kommuner initierar.
- Kontakt i det dagliga arbetet sker vid behov med länsveterinär, smittskyddsläkare, kollegor i länet och landet samt Livsmedelsverket.

4.2 Samordning inom behöriga myndigheter

Miljö- och hälsoskyddsinspektörerna har återkommande träffar för att diskutera olika ärenden. För att nå samsyn och göra likartade bedömningar oberoende av handläggare genomförs gemensamma tillsynsbesök på flera kontroller varje år. Vid fyra tillfällen per år genomförs träff med enhetssamordnare.

4.3 Delegering av uppgifter inom den offentliga kontrollen

Ej aktuellt.

5 Befogenheter och resurser för kontrollen

5.1 Kontrollmyndighetens befogenheter

Enligt 20 § livsmedelslagen har kontrollmyndigheten rätt att, i den utsträckning som det behövs för kontrollen, få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som har anknytning till verksamheten och där göra undersökningar och ta prover. Detta gäller även mobila anläggningar och fordon som hör till verksamheten samt bostadsutrymmen i de fall dessa används i verksamheten. Kontrollmyndigheten har enligt samma paragraf och lag rätt, att i den utsträckning som behövs för kontrollen, att på begäran få ta del av handlingar.

5.2 Kontrollpersonal och utrustning

5.2.1 Kontrollpersonal

Antalet livsmedelsanläggningar och den sammanlagda kontrolltiden ligger främst till grund för vilka personella resurser som krävs för livsmedelskontrollen. Antal och typ av anläggningar kan variera mellan olika år vilket gör att behov av resurser kan variera något. En behovsutredning görs årligen i samband med upprättande av kontrollplanen. Den totala summan kontrolltid för anläggningarna under kommande år summeras då med övrig händelsestyrd tid, såsom registreringar, uppföljande av kontroll som inte var planerad, klagomålsärenden med mera.

Enligt behovsutredning för 2022 görs bedömningen att totala antalet kontrolltimmar för planerad och händelsestyrd kontroll uppgår till 1 509 timmar. I den planerade och händelsestyrda kontrolltiden ingår även dricksvattenanläggningar. Den planerade kontrollen uppgår till 894 timmar och den händelsestyrda kontrollen uppgår till 563 timmar och övriga aktiviteter 52 timmar. Behovsutredningen visar att behovet av resurser för livsmedelskontrollen uppgår till 1,6 åa. Någon kontrollskuld föreligger ej sedan tidigare år.

På förbundet arbetar två miljö- och hälsoskyddsinspektörer med kontrollen och tillgängliga resurser uppgår till 1,6 åa. Bedömning görs att resurserna är tillräckliga för att utföra den kontroll som åligger förbundet.

Utöver kontrollpersonal finns stödtjänster som administration och ledning.

5.2.1.1 Bisysslor

Vid nyanställning säkerställer förbundschefen att intressekonflikter så som bisysslor och jäv för kontrollpersonal undviks. Frågan tas sedan årligen upp vid medarbetarsamtal med förbundschefen.

5.2.2 Utrustning

I de fall livsmedel måste omhändertas från en verksamhet finns utrymme att förvara en mindre mängd varor. Vid omhändertagande av större partier måste utrymme hyras.

Särskilt utrymme finns för förvaring av provtagningsmaterial, temperaturmätare med tillbehör, övrig utrustning samt skyddskläder. Prover förvaras i särskilt kylskåp. Kylskåp rengörs regelbundet och rengöringsutrustning för det förvaras på avskild plats.

På förbundet finns tvättmaskin för tvätt av skyddskläder. Rutiner för detta finns framtagna.

Den mätutrustning som finns som stöd till kontrollen är IR-termometer, insticksmätare, ATP-mätare samt utrustning för kontroll av kvalitet på frityrolja. Rutin för kontroll och kalibrering av mätutrustningen finns.

Kontrollpersonalen använder förbundets egna tjänstebilar, har bärbara datorer, mobiltelefoner med kamera.

5.3 Finansiering av kontrollen

Kontrollen finansieras med både avgifter och medlemsbidrag. Förbundet får besluta att ta ut avgifter för planerad kontroll enligt förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll och vissa jordbruksprodukter. Avgiftsuttag sker i förhållande till faktiskt nedlagd kontrolltid i varje ärende eller enligt de andra grunder som anges i förbundets taxa för 2022. Avgift för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen debiteras efter det att kontrollen utförts, om inte annat följer av förbundets taxa för 2022.

Kontrollen utförs med det kontrollintervall som föranleds av anläggningens riskklassningsbeslut som fastställs av förbundet.

I förbundets timavgift ingår kostnader för personal, kompetensutveckling, material, utrustning, försäkringar, fordon, lokaler, administration samt direktionens kostnader.

Timavgiften är 1 160 kronor i kontrollavgift.

5.4 Kompetenskrav och utbildning

För att säkerställa att livsmedelsinspektörer har rätt kunskap att genomföra livsmedelskontroll ska kompetensen ständigt utvecklas med kurser, utbildningar, studiebesök hos andra myndigheter och liknande. Förbundet deltar i kurser och utbildningar som ordnas av bland annat Livsmedelsverket, Yrkesföreningen Miljö- och hälsa, Länsstyrelsen,

Sveriges kommuner och regioner (SKR), externa konsulter m.m.

Sedan 2021 är förbundet medlem i Mitt miljösamverkan som är en samverkansgrupp som består av medlemskommuner från Uppsala, Dalarna och Västmanlands län. Syfte med miljösamverkan är att stärka och dela kompetensen som finns inom medlemskommunerna. Ha möjlighet att kunna utnyttja resurserna på ett bättre sätt, få samsyn och mer likartade bedömningsgrunder. Förutom en gemensam samarbetsplattform där alla handläggare kan dela och nyttja information kommer bedrivs det även projekt inom alla olika områden så som hälsoskydd, miljöskydd, avlopp och livsmedel.

Lämplig bakgrund för en livsmedelsinspektör är en utbildning inom livsmedelsområdet, utbildning inom miljö- och hälsoskydd eller att likvärdig kunskap har inhämtats på annat sätt till exempel genom erfarenhet med arbete som livsmedelsinspektör.

Den personal som arbetar med livsmedel bör ha kompetens inom områden som HACCP, kontrollmetoder, revisionsteknik, förvaltningsrätt, livsmedelslagstiftning, teknik och lagstiftning som berör dricksvatten, allergener, livsmedelshygien, mikrobiologi och matförgiftningar samt smittskydd.

Vid anställning på förbundet görs en kartläggning av befintlig kompetens hos den anställda, det för att se hur kompetensbehovet ser ut hos varje enskild person men även för att se om kompetensen matchar förbundets behov. Upptäcks brister i förbundets kompetens arbetas det aktivt för att få den kompetens som krävs för att kunna utföra förbundets uppdrag.

Kompetensbehovet tas årligen upp i medarbetarsamtal och kompetensutvecklingsplan för de som arbetar med livsmedelskontroll har tagits fram.

Artikel 5 förordning (E G) nr 2017/625

De behöriga myndigheterna ska

- a) ha förfaranden och/eller arrangemang för att säkerställa att offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet är verkningsfull och lämplig,
- b) ha förfaranden och/eller arrangemang för att säkerställa opartiskheten, kvaliteten och enhetligheten i fråga om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet på alla nivåer,
- c) ha förfaranden och/eller arrangemang för att säkerställa att det inte föreligger någon intressekonflikt för den personal som utför offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet,
- d) ha, eller ha tillgång till, lämplig laboratoriekapacitet för analys, testning och diagnostik,
- e) ha, eller ha tillgång till, tillräckligt stor för ändamålet väl kvalificerad och erfaren personal, så att offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet kan utföras på ett effektivt och verkningsfullt sätt,
- f) ha lämpliga och väl underhållna anläggningar och väl underhållen utrustning, så att personalen kan utföra offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet på ett effektivt och verkningsfullt sätt,
- g) ha rättslig befogenhet att utföra offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet och vidta de åtgärder som fastställs i denna förordning och i de bestämmelser som avses i artikel 1.2
- h) ha rättsliga förfaranden för att säkerställa att personalen har tillträde till aktörernas byggnader med tillhörande mark (nedan kallade *lokaler*) och tillgång till deras dokumentation, så att de kan utföra sina uppgifter på ett korrekt sätt,

i) ha beredningsplaner och vara beredda att genomföra sådana planer i nödsituationer, i förekommande fall, i enlighet med de bestämmelser som avses i artikel 1.2.

2. Ett beslut om utseende av en officiell veterinär ska vara skriftligt och innehålla uppgift om vilka offentliga kontroller och vilken annan offentlig verksamhet och tillhörande uppgifter som beslutet om utseende gäller. Kraven på personal vid behöriga myndigheter enligt denna förordning, inbegripet kravet på frihet från intressekonflikter, ska tillämpas på alla officiella veterinärer.

3. Ett beslut om utseende av en officiell växtskyddsinspektör ska vara skriftligt och innehålla uppgift om vilka offentliga kontroller och vilken annan offentlig verksamhet och tillhörande uppgifter som beslutet om utseende gäller. Kraven på personal vid behöriga myndigheter enligt denna förordning, inbegripet kravet på frihet från intressekonflikter, ska tillämpas på alla officiella växtskyddsinspektörer.

4. Personal som utför offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet ska

- få ändamålsenlig utbildning för sitt kompetensområde så att den på ett kompetent sätt kan utföra sina uppgifter och utföra offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet på ett enhetligt sätt,
- hålla sig uppdaterad på respektive kompetensområde och vid behov få regelbunden vidareutbildning, och
- få utbildning på de områden som anges i kapitel I i bilaga II och om de behöriga myndigheternas skyldigheter till följd av denna förordning, på lämpligt sätt.

De behöriga myndigheterna, myndigheter för kontroll av ekologisk produktion och organ med delegerade uppgifter ska utarbeta och genomföra utbildningsprogram för att säkerställa att personal som utför offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet får den utbildning som avses i leden a, b och c.

5. När det inom en behörig myndighet finns mer än en enhet med behörighet att utföra offentlig kontroll eller annan offentlig verksamhet ska effektiv och verkningfull samordning och effektivt och verkningfullt samarbete mellan dessa olika enheter säkerställas.

- att det inte föreligger någon intressekonflikt för den personal som utför den offentliga kontrollen,
- att de har, eller har tillgång till, lämplig laboratoriekapacitet för provning och tillräckligt stor, för ändamålet väl kvalificerad och erfaren personal, så att offentliga kontroller och därmed förbundna uppgifter kan utföras ändamålsenligt och effektivt,
- att de har lämpliga och väl underhållna utrymmen och utrustning, så att personalen kan utföra den offentliga kontrollen ändamålsenligt och effektivt,
- att foder- och livsmedelsföretagarna är skyldiga att undergå de inspektioner som genomförs i enlighet med denna förordning och att bistå den behöriga myndighetens personal när den genomför sina uppgifter.

Artikel 78 förordning (EG) nr 2017/625

Allmänna bestämmelser

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillräckliga finansiella resurser finns tillgängliga för att tillhandahålla personal och andra resurser som de behöriga myndigheterna behöver för att utföra offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet.

Artikel 79 förordning (EG) nr 2017/625

Obligatoriska avgifter eller pålagor

1. De behöriga myndigheterna ska ta ut avgifter eller pålagor för den offentliga kontroll som utförs i samband med den verksamhet som avses i kapitel II i bilaga IV och med avseende på djur och varor som avses i artikel 47.1 a, b och c, vid gränskontrollstationer eller vid de kontrollställen som avses i artikel 53.1 a, antingen

- motsvarande den kostnad som beräknats i enlighet med artikel 82.1, eller
- med de belopp som anges i bilaga IV.

2. De behöriga myndigheterna ska ta ut avgifter eller pålagor för att täcka kostnaderna för följande:

- Offentlig kontroll av djur och varor som avses i artikel 47.1 d, e och f.
- Offentlig kontroll på aktörens begäran, för att erhålla det godkännande som föreskrivs i artikel 10 i förordning (EG) nr 183/2005.
- Offentlig kontroll som ursprungligen inte var planerad och som
  - har blivit nödvändig efter det att bristande efterlevnad hos samma aktör påvisats under en offentlig kontroll som utförts i enlighet med denna förordning, och
  - utförs för att bedöma omfattningen och konsekvenserna av denna bristande efterlevnad eller för att verifiera att korrigerande åtgärder har vidtagits.

3. Utan hinder av punkterna 1 och 2 får medlemsstaterna i samband med den verksamhet som avses i kapitel II i bilaga IV, på objektiva och icke-diskriminerande grunder, minska beloppet för avgifterna eller pålagorna med beaktande av

- intressena hos aktörer med liten produktion,
- de traditionella metoder som används för produktion, bearbetning och distribution,
- behoven hos aktörer i regioner med särskilda geografiska begränsningar, och
- den utsträckning i vilken aktörerna hittills har följt de relevanta bestämmelser som avses i artikel 1.2, i enlighet med vad som har fastställts genom offentlig kontroll.

4. Medlemsstaterna får besluta att avgifter och pålagor som har beräknats i enlighet med artikel 82.1 b inte ska tas ut om beloppet är så lågt att det med beaktande av kostnaderna för uttaget och de totala förväntade inkomsterna från avgifterna och pålagorna skulle vara oekonomiskt att ta ut den avgiften eller pålagan.

5. Denna artikel ska inte tillämpas på offentliga kontroller som utförs för att verifiera att de bestämmelser som avses i artikel 1.2 i och j efterlevs.

Bilaga II i förordning (EG) nr 2017/625
Se förordningen

6 Organisation och utförande av kontrollen

6.1 Registrering av kontrollobjekt

Det finns totalt 229 verksamma anläggningar i kommunerna där förbundet har kontrollansvar. Alla anläggningar är riskklassade enligt Livsmedelsverkets vägledning "Riskklassning av livsmedelsanläggningar" som finns på Livsmedelsverkets kontrollwiki.

Fördelningen i olika riskklasser framgår av tabellen nedan.

Planerad kontroll	
<i>Planerad kontroll, Livsmedel riskklassad</i>	<i>Totalt antal anläggningar</i>
Riskklass 1	
Riskklass 2	
Riskklass 3	6
Riskklass 4	9
Riskklass 5	35
Riskklass 6	40
Riskklass 7	91
Riskklass 8	48
SUMMA	229

Alla kontrollobjekt finns registrerade i Ecos 2, det ärendehanteringssystem som används av förbundet.

Enligt § 23 livsmedelsförordningen (2006:813) är kontrollmyndigheten behörig att registrera följande livsmedelsanläggningar; anläggningar för dricksvattenförsörjning, anläggningar för tillverkning av snus och tuggtobak och andra livsmedelsanläggningar, inklusive anläggningar för tillsatser, aromer och processhjälpmedel.

Den som bedriver livsmedelsverksamhet är enligt artikel 6.2 i EG-förordning 852/2004 skyldig att göra en anmälan om detta till behörig kontrollmyndighet.

Registret över kontrollobjekt uppdateras kontinuerligt. Miljö- och hälsoskyddsinspektören kontrollerar vid tillsynsbesök uppgifter om intressent och verksamhetsutövare. Förändringar uppdagas också i lokaltidningen samt i företagsregister från Näringslivskontoren.

6.2 Prioriteringar inom kontrollområdet – riskbaserad kontroll

Kontrollobjekt med störst risk, riskklass 1-4, besöks varje år. Verksamheter som tidigare uppvisat många brister prioriteras. Vissa verksamheter i riskklass 5 besöks därför varje år. Uppföljande kontroller görs i verksamheter med bristande efterlevnad. Anmälan om missförhållanden har hög prioritet.

6.2.1 Miljö- och hälsoskyddsenshetens gemensamma mål 2022

- Nyregistrerade livsmedelsanläggningar ska kontrolleras inom tre månader
- Efter genomförd kontroll ska en kontrollrapport skickas ut, inom tre veckor, till berörd verksamhetsutövare
- Tidsbegränsade förelägganden ska följas upp inom tre veckor från det datum som meddelats i föreläggandet

6.2.2 Riktade kontrollinsatser

Kontrollen genomförs enligt Livsmedelsverkets lagstiftningsområden som är 14 stycken.

Lagstiftningsområdena är:

A - Administrativa krav

B - Allmän livsmedelsinformation

C - Särskild märkning och information

D - Skyddade beteckningar

E - Handelsnormer

F - Varustandarder

G - Livsmedel för särskilda grupper

H - Spårbarhet

I - Särskilda ingredienser och processhjälpmedel

J - Grundförutsättningar, hygien

K - HACCP-baserade förfaranden

L - Specifika hygienkrav på egenkontroller

M - Handel inom EU, import och export

N - Dricksvattenanläggningar

O - Övrigt

Områdena kan delas in i fyra kategorier:

- Administrativa krav (A)
- Information (B-G)
- Hygien (I - L, N)
- Handel (H, M)

På anläggningar med stor risk fördelas lagstiftningsområdena på flera kontrolltillfällen. Samtliga lagstiftningsområden kontrolleras inte vid varje enskilt kontrollbesök, men samtliga relevanta lagstiftningsområden bör ha

kontrollerats inom en femårsperiod. De områden som vanligtvis kontrolleras vid en livsmedelskontroll är rengöring, temperaturer, personlig hygien, information/ märkning/ spårbarhet. Vilka lagstiftningsområden som kontrollerats per livsmedelsanläggning följs upp i kontrollplanens tillhörande tillsynslista varje år.

6.2.3 Planerade projekt

- Marknadsprojekt i Arboga och Kungsör
- Kontroll av akrylamid i kaffe och barnmat
- Inventera verksamheter som innehar frön för groddning
- Kontroll av allergena ingredienser

6.2.4 Övriga aktiviteter under år 2022

- Anordna utbildning till verksamhetsutövare. Genomföra en aktivitet med utbildning om hygien, märkning m.m. till verksamhetsutövare som arbetar med livsmedel
- Offentliga kontroller ska i möjligaste mån ske oanmält
- Göra en informationsinsats till verksamhetsutövare gällande den nya riskklassningsmodellen
- Fortsätta arbetet med att klarspråksgranska och uppdatera information på hemsidan samt se över rådgivningsmaterial
- Genomföra fyra möten i arbetsgruppen för livsmedel
- Medverka på Länsstyrelsen handläggartreffar inom området

6.3 Rutiner för utförande av kontroll

Den offentliga kontrollen följer de vägledningar som Livsmedelsverket tagit fram på kontrollwiki bland annat

- Registrering och godkännande
- Utföra offentlig kontroll
- Utföra offentlig kontroll på mindre förskolor, fritidshem och särskilda boenden med mera
- Hygien
- Information och Märkning
- Provtagning och analys i offentlig kontroll
- Riskklassning av livsmedelsanläggningar
- Åtgärder vid bristande efterlevnad
- Dricksvatten
- Allmänt om sanktionsavgifter

I Ecos 2, det ärendehanteringssystem som används finns kontrollrapport och mallar (med gällande lagrum) som används. För övrigt följs de rutiner som finns för förbundets livsmedelskontroll. Kontroller utförs i form av revisioner och inspektioner. Kontrollmyndigheten har som mål att utföra

inspektionerna oanmält i största möjligaste mån. Inspektionerna utförs i regel som en del av en revision. Vid offentlig kontroll kontrolleras hela eller delar av egenkontrollprogrammet samt utförs okulär besiktning vid livsmedelsanläggningen. Den okulära besiktningen kan innefatta kontroll av lokalerna med inredning och utrustning samt kontroll av tillhörande utrymmen. Temperaturkontroller ingår i kontrollmetoden inspektion och tillgång till ATP-mätare samt frityroljemätare finns.

Vid bristande efterlevnad görs en bedömning om behovet av en uppföljande kontroll i verksamheten krävs. Uppföljande kontroll görs i regel mellan två till sex veckor efter ordinarie kontroll beroende på hur allvarlig brist det gäller.

Rapport efter kontroll skickas inom tre veckor till verksamhetsutövaren.

Kontroll av nyregistrerade verksamheter (verksamheter som endast ska anmälas) sker senast tre månader efter att verksamheten kommit i gång.

6.4 Provtagning och analys

Kontrollmyndigheten har avtal med Synlab laboratorium för utförande av provanalyser. Analyslaboratoriets ackreditering har kontrollerats vid upphandling. Synlab bedriver analysverksamhet ackrediterat av SWEDAC enligt ISO 17025. Synlab är certifierade enligt ISO 9001 och ISO 14 001.

På förbundet finns två rutinpärmar för provtagning, en för livsmedelsprovtagning och en för dricksvattenprovtagning. I dessa rutiner finns beskrivet den utrustning som behövs vid provtagning, utförande av provtagning, hantering av prover och transport av dessa till laboratoriet. Rutinerna innehåller även information om tolkning av analysresultaten. Vid provtagning följs de instruktioner som ges av laboratoriet. Dessa gäller bland annat undvikande av kontamination av prover, temperaturbestämningar vid provtagning, provtransport i rätt temperatur och korrekt ifyllning av följesedel.

Vid provtagning är det viktigt att överväga vad som ska provtas, vilka analyser som ska väljas. Referensprover bör alltid tas. Det är även viktigt att provtagaren tar representativa prov.

Provtagning kan ske vid misstänkt matförgiftning om möjlighet till detta föreligger avseende provsubstans.

Analysrapporter registreras i ärendehanteringssystemet Ecos 2.

6.5 Rapportering av kontrollresultat

Enligt Livsmedelsverkets föreskrifter om rapporteringsskyldighet för kontrollmyndigheter (LIVSFS 2009:13) ska Sveriges kontrollmyndigheter på livsmedelsområdet årligen rapportera uppgifter från kontrollverksamheten och resultatet av kontrollen till Livsmedelsverket. Rapportering görs elektroniskt via livstecknet.

Rapportering görs inom följande kategorier:

- myndighetsdata
- anläggningsdata
- kontrolldata inklusive operativa mål
- bristande efterlevnad
- utbrott och matförgiftningar

6.6 Öppenhet i kontrollen

I Sverige regleras öppenheten i kontrollen framförallt av Tryckfrihetsförordningen (1949:105) och Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). I korthet innebär detta att alla myndigheter är skyldiga att föra register över de allmänna handlingar som finns hos myndigheten. Ett sådant register kallas vanligtvis för diarium. I diariet registreras uppgifter om dels de handlingar som kommer in till myndigheten, till exempel brev och ansökningar, dels de handlingar som upprättas vid myndigheten, till exempel beslut och kontrollrapporter. I diariet registreras både offentliga och hemliga handlingar.

Vem som helst har rätt att begära att få se en handling som finns hos en myndighet. En allmän handling är vanligen också offentlig, det vill säga vem som helst får ta del av den. Vissa handlingar kan dock innehålla uppgifter som är sekretessbelagda, alltså hemliga. Detta ska prövas av myndigheten utifrån gällande lagstiftning när någon ber att få ut en handling. Se också avsnitt Myndigheter, kontrollorgan och laboratorier i Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan.

Artikel 9 förordning (EG) nr 2017/625

Allmänna bestämmelser om offentlig kontroll

1. De behöriga myndigheterna ska regelbundet och med lämplig frekvens utföra riskbaserad offentlig kontroll av alla aktörer med hänsyn till följande:

a) Identifierade risker som är förbundna med

i) djur och varor,

ii) verksamheter som står under aktörernas kontroll,

iii) den plats där aktörerna bedriver sin verksamhet,

iv) användning av produkter, processer, material eller ämnen som kan inverka på livsmedels säkerhet, integritet och hälsosamhet eller inverka på fodersäkerhet, djurhälsa, djurskydd och växtskydd eller som, när det gäller genetiskt modifierade organismer och växtskyddsmedel, även kan ha en negativ inverkan på miljön.

b) Uppgifter som tyder på att konsumenterna sannolikt vilseleds, särskilt i fråga om livsmedels art, identitet, egenskaper, sammansättning, kvantitet, hållbarhet, ursprungsland eller härkomstplats, framställnings- eller produktionsmetod.

c) Aktörernas tidigare resultat vid offentlig kontroll som de varit föremål för och deras efterlevnad av de bestämmelser som avses i artikel 1.2.

d) Tillförlitligheten hos och resultatet av de egenkontroller som aktörerna utfört, eller som tredje part utfört på deras begäran, inklusive privata kvalitetssäkringssystem där så är lämpligt, för att säkerställa att de bestämmelser som avses i artikel 1.2 efterlevs.

e) Information som skulle kunna tyda på bristande efterlevnad av de bestämmelser som avses i artikel 1.2.

2. De behöriga myndigheterna ska utföra offentliga kontroller regelbundet och med lämplig riskbaserad frekvens för att identifiera eventuella avsiktliga överträdelser av de bestämmelser som avses i artikel 1.2 som begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande, med beaktande av den information om sådana överträdelser som delats genom de mekanismer för administrativt stöd som föreskrivs i artiklarna 102–108 och all annan information som tyder på sådana överträdelser.

3. Offentlig kontroll före utsläppande på marknaden eller förflyttning av vissa djur och varor för utfärdande av de officiella intyg eller officiella attesteringar som krävs enligt de bestämmelser som avses i artikel 1.2 ska, som ett villkor för att djuren eller varorna ska kunna släppas ut på marknaden eller förflyttas, utföras i enlighet med

a) de bestämmelser som avses i artikel 1.2, och

b) de tillämpliga delegerade akter och genomförandetakter som kommissionen antagit i enlighet med artiklarna 18–27.

4. Offentlig kontroll ska utföras utan föransmälning, utom då en föransmälning är nödvändig och vederbörligen motiverad för att offentlig kontroll ska kunna utföras. Vad gäller offentlig kontroll på aktörens begäran får den behöriga myndigheten avgöra om de offentliga kontrollerna ska utföras med eller utan föransmälning. Offentlig kontroll med föransmälning ska inte utgöra något hinder för offentlig kontroll utan föransmälning.

5. Offentlig kontroll ska i möjligaste mån utföras med minsta möjliga administrativa börda och verksamhetsstörningar för aktörerna, utan att detta inverkar negativt på kontrollens verkningfullhet.

6. De behöriga myndigheterna ska utföra offentlig kontroll på samma sätt, med beaktande av behovet av att anpassa kontrollen till den specifika situationen, oavsett om de berörda djuren och varorna

a) tillhandahålls på unionsmarknaden, antingen de har sitt ursprung i den medlemsstat där den offentliga kontrollen utförs eller i en annan medlemsstat,

b) ska exporteras från unionen, eller

c) förs in i unionen.

7. Destinationsmedlemsstater får i den utsträckning som är absolut nödvändig för organisationen av offentlig kontroll kräva att aktörer som får djur eller varor levererade till sig från en annan medlemsstat anmäler djurens eller varornas ankomst.

7 Sanktioner – åtgärder vid bristande efterlevnad

Kontrollverksamhetens juridiska befogenheter att vidta åtgärder vid bristande efterlevnad finns bl.a. i artikel 138 i EU-förordning 2017/625 och 22-24 §§ livsmedelslagen (2006:804). Kontrollmyndigheten ska också enligt 13 § livsmedelslagen verka för att överträdelser av lagstiftningen beivras, d.v.s. lämna ärendet till åtal vid bristande efterlevnad.

Då bristande efterlevnad upptäcks vid kontroll görs en bedömning av bristernas allvarlighetsgrad. Vid bristande efterlevnad som inte medför risk för människors hälsa men där bristerna ändå behöver åtgärdas inom en rimlig tid får verksamheten inom kort ta del av kontrollrapport med brister som behöver åtgärdas. I rapporten informeras om ett eventuellt föreläggande som kan bli aktuellt om inte bristerna är åtgärdade/eller plan på åtgärder kan redovisas vid tiden för det uppföljande kontrollbesöket.

Vid bristande efterlevnad som innebär omedelbar risk för människors hälsa ska kontrollmyndigheten vidta administrativa åtgärder, exempelvis besluta om förbud att släppa ut livsmedel på marknaden (artikel 14 förordning (EG) nr 178/2002). I detta följs Livsmedelsverkets vägledning på kontrollwiki, Åtgärder vid bristande efterlevnad.

Verksamheten uppmanas att inkomma med anmälan om registrering. Kan verksamhetsutövaren lämna in anmälan samma eller kommande dag vidtas inga andra åtgärder.

Om så inte sker uppmanas verksamhetsutövaren att omedelbart upphöra med verksamheten tills anmälan inkommit och ärendet handlagts. Om verksamheten trots uppmaning ändå fortsätter beslutar förbundet om förbud att släppa ut livsmedel på marknaden.

Om verksamheten ändå inte upphör återstår att förbundet verkställer förbudsbeslutet, i förekommande fall med hjälp av polismyndigheten enligt 27 § livsmedelslagen.

Sanktionsavgifter utfärdas vid mindre överträdelser av livsmedelslagen enligt 30 § i livsmedelslagen. Exempelvis för en verksamhet som startat utan anmälan.

Vid kontrollmyndighetens övervägande om att vidta åtgärder mot en livsmedelsföretagare beaktas proportionalitetsprincipen, vilket innebär att nackdelarna som beslutet medför inte får vara större än nyttan för det allmänna.

För att säkerställa att sanktionsåtgärder vidtas för alla objekt där brister konstaterats vid kontrollen tillämpar kontrollmyndigheten likvärdig hantering av likartade ärenden.

När EU-förordning 2017/625 är det möjligt för kontrollmyndigheten att utföra anonyma kontrollköp. Med detta menas att kontrollmyndigheten inte behöver uppge för verksamhetsutövaren att det handlar om offentlig kontroll när en vara eller produkt köps in för granskning.

Artikel 137 förordning (EG) nr 2017/625

De behöriga myndigheternas allmänna skyldigheter i fråga om efterlevnadsåtgärder

1. När de behöriga myndigheterna agerar i enlighet med detta kapitel ska de prioritera åtgärder för att undanröja eller begränsa risker för människors och djurs hälsa, växtskydd, djurskydd eller, när det gäller genetiskt modifierade organismer och växtskyddsmedel, även för miljön.
2. När de behöriga myndigheterna misstänker bristande efterlevnad ska de utföra en undersökning för att bekräfta eller undanröja dessa misstankar.
3. De åtgärder som vidtas i enlighet med punkt 2 ska om nödvändigt omfatta
  - a) utförande av förstärkt offentlig kontroll av djur, varor och aktörer under en lämplig tidsperiod,
  - b) omhändertagande av djur och varor och icke godkända ämnen eller produkter, beroende på vad som är lämpligt.

Artikel 138 förordning (EG) nr 2017/625

Åtgärder vid konstaterad bristande efterlevnad

1. Om bristande efterlevnad konstateras ska de behöriga myndigheterna vidta
  - a) alla åtgärder som är nödvändiga för att fastställa orsaken till och omfattningen av den bristande efterlevnaden samt fastställa aktörens ansvar, och
  - b) lämpliga åtgärder för att säkerställa att den berörda aktören åtgärdar den bristande efterlevnaden och förebygger ytterligare upprepningar.När de behöriga myndigheterna beslutar vilka åtgärder som ska vidtas ska de ta hänsyn till den bristande efterlevnadens art och till den utsträckning i vilken aktören tidigare har efterlevt bestämmelserna.
2. När de behöriga myndigheterna agerar i enlighet med punkt 1 i denna artikel ska de vidta alla åtgärder som de anser är lämpliga för att se till att de bestämmelser som avses i artikel 1.2 efterlevs, inklusive, men inte begränsat till, att
  - a) beordra eller utföra behandlingar av djur,
  - b) beordra att djur lossas, lastas om till ett annat transportmedel, hålls och sköts om, placeras i karantän eller att slakt av djur senareläggs, samt om nödvändigt, beordra att veterinärhjälp söks,
  - c) beordra att varor behandlas, att märkning ändras eller att korrigerande information förmedlas till konsumenterna,
  - d) begränsa eller förbjuda att djur eller varor släpps ut på marknaden, förflyttas, förs in i unionen eller exporteras samt förbjuda att de återsänds till den avsändande medlemsstaten eller beordra att de återsänds till den avsändande medlemsstaten,
  - e) beordra aktören att öka egenkontrollernas frekvens,
  - f) beordra att vissa av den berörda aktörens verksamheter blir föremål för ökad eller systematisk offentlig kontroll,
  - g) beordra att varor dras tillbaka, återkallas, bortscaffas och destrueras, i tillämpliga fall tillåta att varorna används för andra ändamål än de som de ursprungligen var avsedda för,
  - h) beordra att hela eller delar av den berörda aktörens företag, eller dess anläggningar, installationer eller andra lokaler, isoleras eller stängs under en lämplig tidsperiod,
  - i) beordra att hela eller delar av den berörda aktörens verksamhet och, i förekommande fall, de webbplatser som aktören driver eller använder, läggs ner under en lämplig tidsperiod,
  - j) beordra att registreringen eller godkännandet för den berörda anläggningen, anordningen, installationen eller transportmedlet återkallas tillfälligt eller slutgiltigt, eller att en transportörs tillstånd eller förarens kompetensbevis återkallas tillfälligt eller slutgiltigt,
  - k) beordra att djur slaktas eller avlivas, under förutsättning att detta är den lämpligaste åtgärden för att skydda människors hälsa, djurs hälsa och djurskyddet.
3. De behöriga myndigheterna ska till den berörda aktören eller dennes företrädare överlämna

- a) en skriftlig underrättelse om sitt beslut angående vilka insatser eller åtgärder som ska vidtas i enlighet med punkterna 1 och 2 tillsammans med skälen till beslutet, och
- b) information om rätten att överklaga sådana beslut och om de förfaranden och tidsfrister som gäller för sådana överklaganden.

4. Samtliga utgifter som uppkommer till följd av tillämpningen av denna artikel ska bäras av de ansvariga aktörerna.

5. De behöriga myndigheterna ska vidta lämpliga åtgärder i fall av utfärdande av falska eller vilseledande officiella intyg eller missbruk av officiella intyg, inbegripet

- a) tillfällig avstängning av intygsgivaren från hans eller hennes uppgifter,
- b) återkallelse av behörigheten att underteckna officiella intyg,
- c) varje annan åtgärd för att förhindra att de överträdelser som avses i artikel 89.2 upprepas.

Artikel 139 förordning (EG) nr 2017/625

Sanktioner

1. Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner för överträdelse av bestämmelserna i denna förordning och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna ska till kommissionen anmäla dessa bestämmelser senast den 14 december 2019 samt utan dröjsmål eventuella ändringar som berör dem.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att ekonomiska sanktioner för överträdelser av denna förordning och av de bestämmelser som avses i artikel 1.2, om de begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande, i enlighet med nationell rätt återspeglar åtminstone antingen aktörens ekonomiska fördel eller, beroende på vad som är lämpligt, en procentandel av aktörens omsättning.

Artikel 140 förordning (EG) nr 2017/625

Rapportering av överträdelser

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att behöriga myndigheter har verkningsfulla mekanismer för att möjliggöra rapportering av faktiska eller potentiella överträdelser av denna förordning.
2. De mekanismer som avses i punkt 1 ska åtminstone omfatta
  - a) förfaranden för mottagande av rapporter om överträdelser och uppföljning av dem,
  - b) lämpligt skydd för personer som inrapporterar en överträdelse mot repressalier, diskriminering och andra former av missgynnande behandling, och
  - c) skydd

8 Uppföljning och utvärdering av kontrollen

8.1 Uppföljning

Vid minst två tillfällen under året genomförs medarbetarmöten tillsammans med enhetsamordnare då planering och uppföljning görs av den personliga årsplanen.

Uppföljning av tillsynsplanen görs varje månad och rapporteras till förbundsdirektionen.

8.2 Revisioner

Länsstyrelsen i Västmanlands län utför revisionen av livsmedelskontrollen i Arboga och Kungsörs kommun. Den senaste revisionen genomfördes 2019 men rapport inkom till förbundet 2020.

8.3 Utvärdering

I förbundsordning som har upprättats mellan Arboga och Kungsör kommun finns det i organisationsstrukturen ett externt funktionellt stöd i form av revision/kvalitetsgranskning som har till uppgift att granska verksamheten.

Artikel 5 förordning (EG) nr 2017/625

De behöriga myndigheterna ska ha förfaranden och/eller arrangemang för att säkerställa att offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet är verkningsfull och lämplig.

Artikel 6 förordning (EG) nr 2017/625

De behöriga myndigheterna skall utföra interna revisioner eller låta utföra externa revisioner och skall med beaktande av resultaten vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att de uppfyller målen i denna förordning. Dessa revisioner skall bli föremål för oberoende granskning och genomföras på ett sätt som tillåter insyn.

9 Beredskap

Förbundet har tagit fram en beredskapsplan för livsmedel och dricksvatten.

Kommunernas krishanteringsplaner (beredskapsplaner) för extraordinära händelser finns i förbundets akutpärm (vid postsorteringsfacken). De instruktioner för beredskap inför krissituationer inom livsmedelsområdet som för närvarande finns består i en nedskrivna rutin samt en kontaktlista till andra myndigheter samt övriga förvaltningar i kommunen som vid krissituationer kan behöva kontaktas.

Rutinen följer "Krishantering för dricksvatten, 2008" framtagen av Livsmedelsverket.

Ovanstående rutin/ dokument finns tillgängliga i förbundets akutpärm vid postsorteringsfacken (pappersversion) för samtliga som arbetar på förbundet. Rutin/ dokument finns också digitalt på förbundets gemensamma server med sökväg
N:\VMMF\RUTINER_INSTRUKTIONER\Gällande
rutiner_instruktioner\Livsmedel.

Dokumentet "Krishantering för dricksvatten, 2008" finns tillgänglig vid miljö- och hälsoskyddsmyndigheten.

Extraordinära händelser kan exempelvis vara förorening av vattentäkt vid kemikalieolycka eller vattenburen smitta eller smittspridning i ett livsmedel.

Vid inkomna meddelanden om RASFF ska förbundets personal prioritera att utreda ärendet samt vidta åtgärder då det krävs. Återrapportering ska ske oavsett om åtgärder behöver vidtas eller ej.

Artikel 115 förordningen (EG) 2017/625

Beredskapsplaner för livsmedel och foder

1. För tillämpningen av den allmänna plan för krishantering som avses i artikel 55.1 i förordning (EG) nr 178/2002 ska medlemsstaterna upprätta beredskapsplaner för livsmedel och foder med åtgärder som utan dröjsmål ska vidtas om livsmedel eller foder visar sig utgöra en allvarlig risk för människors eller djurs hälsa, antingen direkt eller via miljön.

2. De beredskapsplaner för livsmedel och foder som avses i punkt 1 ska innehålla uppgifter om

- a) vilka behöriga myndigheter som ska medverka,
- b) befogenheter och ansvarsområden för de myndigheter som avses i led a, och
- c) kanaler och förfaranden för informationsutbyte mellan behöriga myndigheter och andra berörda parter, beroende på vad som är lämpligt.

3. Medlemsstaterna ska regelbundet se över sina beredskapsplaner för livsmedel och foder för att ta hänsyn till organisationsändringar inom de behöriga myndigheterna och erfarenheter som vunnits i samband med genomförandet av planen och under simuleringsövningar.

4. Kommissionen får anta genomförandeakter med avseende på följande:

- a) Bestämmelser för att upprätta de beredskapsplaner som avses i punkt 1 i denna artikel, i den utsträckning som krävs för att säkerställa en enhetlig och verkningsfull användning av den allmänna plan för krishantering som avses i artikel 55.1 i förordning (EG) nr 178/2002.
  - b) Berörda parters roll i upprättandet och genomförandet av beredskapsplanerna.
- Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 145.2.

10 Flerårig nationell kontrollplan

I Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan beskrivs hur den offentliga kontrollen av livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd sker. Kontrollplanen finns bland annat på Livsmedelsverkets webbplats www.livsmedelsverket.se.

11 Fastställda rutiner och instruktioner

Fastställda rutiner och instruktioner finns och följs vid miljö- och hälsoskydds enheten. Rutinerna finns digitalt på förbundets gemensamma server med sökväg

N:\VMMF\RUTINER_INSTRUKTIONER\Gällande rutiner_instruktioner\Livsmedel.

Rutiner

- Rutin för åtalsanmälan
- Rutin för uppdatering av rutiner, information på hemsidan, bilagor, informationsblad och broschyrer
- Rutin för anmälan om registrering av livsmedelsanläggning
- Rutin för livsmedelskontroll
- Rutin för kontroll och kalibrering av mätutrustning
- Rutin för fettavskiljare
- Rutin för provtagning
- Rutin för myndighetsrapportering avseende livsmedelskontroll
- Rutin för beredskap vid livsmedelsburna utbrott
- Rutin för avgifter för offentlig kontroll av livsmedel

Instruktioner

- Instruktion skyddskläder
- Instruktion föreläggande
- Instruktion för omedelbara korrigerade åtgärder vid allvarliga och sällan förekommande avvikelser (RASFF)
- Instruktion smittskydd/misstänkt matförgiftning
- Instruktion för regelbunden inloggning på Livsmedelsverkets informationsportal livstecknet
- Instruktion för att skapa XML-fil till myndighetsrapporteringen
- Instruktion för ifyllande av registerkort och kontrollrapport
- Instruktion för ändring av verksamhet
- Instruktion för registrering och riskklassning av livsmedelsanläggning